

রোমা ফাহতিনা — লাহারানা ফাহ-দমিআমনি'ny ফোলো

Ny Fitsapana Farany: Fifohazana ho amin'ny Adihevitra Ara-paminaniana momba ny Sarin'ny Bibidia

Jeff Pippenger

2024-09-03

Isika ankehitriny dia ao anatin'ny fotoam-pitsapana momba ny sarin'ilay bibidia, ary ny ady hevitra ara-paminaniana voalohany teo amin'ny tantaran'ny Advantisma dia averina indray ankehitriny. Tamin'ny Jolay 2023, Mikaela arkanjely dia nidina mba hamoha ny taolana maina matin'i Ezekiela, izay nandry novonoina teo amin'ny arabe amin'ilay tanàna lehibe, dia Sodoma sy Egypta. Ao amin'ny toko fahiraika ambin'ny folo ao amin'ny Apokalypsy, dia avoaka avy amin'ny torimason'ny fahafatesana izy ireo amin'ny alalan'ny fanomezana ny Fanahy. Ao amin'ny toko fahafito amby telopolo ao amin'i Ezekiela, ny hafatry ny rivotra efatra dia aseho ho ilay hafatra izay mamadika ireo taolana maina maty, izay faritana ho ny taranak'Isiraely manontolo, ho tafik'i Jehovah. Ny mpaminany Daniela dia maneho ireo vavolombelona roa novonoina ao amin'i Jaona, ary maneho koa ireo ao amin'ny lohasahan'ny taolana maina maty, ary koa ireo virijina hendry ao amin'ilay fanoharana.

Rehefa notanterahin'ny Millerita ilay fanoharana, dia fantany fa ny fanandramany no naseho tao amin'ilay fanoharana. Ny iray hetsy sy efatra alina sy efatra arivo koa dia tsy maintsy hahafantatra fa efa tao anatin'ny fotoana niandrasana izy ireo. Tahaka an'i Daniela ao amin'ny toko fahasivy, dia tsy maintsy hahafantatra izy ireo fa efa naely tany amin'ny tanin'ny fahavalo, araka izay asehon'ny fotoana impito ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo, ary tsy maintsy hahatakatra koa ny sarin-javatra miafina momba ireo bibidia an'i Nebokadneзара.

Amin'ny tsipika tsirairay amin'ireo dia aseho ny fitsapana ara-paminaniana iray avy amin'ny Tenin'Andriamanitra. Ireo vavolombelona roa maty teo amin'ny arabe dia nofenoin'ny Fanahy rehefa natsangana tamin'ny maty izy ireo. Ny taolana maina tao amin'i Ezekiela dia nila nandre hafatra ara-paminaniana. Daniela dia nandinika ny soratr'i Mosesy sy Jeremia rehefa nofohazina ho amin'ny toe-piparitahany. Ao amin'ny toko faharoa, Daniela sy ireo olo-malaza telo dia nofohazina ara-panoharana ho amin'ny zava-misy fa napetraka teo ambanin'ny didim-pahafatesana izy ireo, ary avy eo ny fahazavana ara-paminaniana izay nafenina taloha ka avy eo novahana ny tombo-kaseny dia namonjy an'i Daniela sy ireo sakaizany telo. Ny virijina ao amin'ny fanoharana dia nofohazin'ny “antso” tamin'ny sasakalina. Ny Millerita dia nofohazina rehefa nesorin'i Kristy ny tany tamin'ireo sary teo amin'ny tabilao. Ao amin'ireo vavolombelona enina rehetra dia hafatra ara-paminaniana no mamoha ireo maty na ireo matory. Avy eo izany dia miteraka fitsapana iray izay anehoana sokajy roa amin'ny famaranana ny fizotry ny fitsapana.

Araka ireo andalana ireo, dia voapetraka fa rehefa fohazina amin'ny andro farany ny iray hetsy sy efatra alina sy efatra arivo, dia ny hafatr'i Ezekiela momba ny rivotra efatra sy ny fanaparitahan'i Mosesy impito ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo no resahina. Izany no hafatry ny fitsanganan'ny maty izay entin'i Mikaela arkanjely. Izany no hafatry ny nofy miafin'i Nebokadnezara momba ilay sarin'ireo biby.

Ny virjiny dia sedraina araka ny hoe manana diloilo izy na tsia, izay fantarina ho “ireo hafatry ny Fanahin'Andriamanitra.” Nohairan-tsaina ny Millerita rehefa tsapany fa voatonona ao anatin'ny Teny ara-paminaniana avy amin'Andriamanitra izy ireo, ary koa rehefa hitany fa io porofo io ihany, izay nitarika azy voalohany hilaza mialoha ny taona 1843, no tena nilaza mialoha ny 22 Oktobra 1844. Araka ireo tsipika ireo dia aorina ho marina fa rehefa ampandrenesina ny iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo amin'ny andro farany, dia hafatra ara-paminaniana fitsapana no hampandrenesana azy, izay miteraka sokajy roa amin'ny mpivavaka.

Ireo andalana rehetra ireo dia mahita ny fahatanterahany lavorary sy farany ao anatin'ny vanim-potoanan'ny fizahan-toetra ara-paminaniana izay asehon'ny fananganana ny sarin'ilay bibidia sy ho an'ilay bibidia. Tapitra izany fitsapana izany rehefa mihidy ny fotoam-pahasoavana amin'ireo virijina amin'ny lalàn'ny Alahady. Noho izany, ny fizotry ny fizahan-toetra momba ny sarin'ilay bibidia, izay aseho miverimberina ho fitsapana mampiharihary izay nahatakatra ny hafatra izay novahana tombo-kase, dia asehon'ireo andalana ara-paminaniana rehetra ireo. Ao amin'ny Daniela roa ambin'ny folo, ny hendry izay mahatakatra ny fitomboan'ny fahalalana dia mamakivaky fizotry ny fitsapana misy dingana telo, izay aseho ho atao madio, fotsy ary hozahan-toetra. Ireo dingana telo ireo dia ny dingan'ny faharesen-dahatra entin'ny Fanahy Masina, maneho faharesen-dahatra momba ny ota sy ny fahamarinana ary ny fitsarana. Ireo dingana telo ireo dia ny kianja, ny fitoerana masina ary ny fitoerana masina indrindra. Ireo dingana telo ireo koa dia aseho ao amin'ireo anjely telo ao amin'ny Apokalypsy efatra ambin'ny folo, ary koa ao amin'ny fanandraman'i Daniela sy ireo olom-banona telo ao amin'ny toko voalohany. Tao izy ireo no nandalo voalohany fitsapana mikasika ny sakafo, avy eo fitsapana ara-pijery, ary farany dia nandalo ny fitsapana fahatelo nomen'ny mpanjakan'ny avaratra—izay asehon'i Nebokadnezara.

Ary ny amin'ireo zatovo efatra ireo, Andriamanitra no nanome azy fahalalana sy fahaiza-manao tamin'ny fianarana sy fahendrena rehetra; ary Daniela dia nanana fahatakarana tamin'ny fahitana sy nofy rehetra. Ary tamin'ny faran'ny andro izay nolazain'ny mpanjaka fa hampidirana azy ireo, dia nentin'ny lehiben'ny tandapa ho eo anatrehan'i Nebokadnezara izy ireo. Ary niresaka taminy ny mpanjaka; ary tamin'izy rehetra dia tsy nisy hita tahaka an'i Daniela sy Hanania sy Misaela ary Azaria; koa dia nitsangana teo anatrehan'ny mpanjaka izy ireo. Ary tamin'ny raharaha rehetra momba ny fahendrena sy ny fahatakarana izay nanontanian'ny mpanjaka azy, dia hitany fa avo impolo heny noho ny mpanao majika sy ny mpanandro rehetra izay tao amin'ny fanjakany manontolo izy ireo. Daniela 1:17–20.

Ny farany amin'ireo fitsapana telo ho an'i Daniela sy ireo olo-mendrika telo dia fitsapana nataon'i Nebokadnezara; noho izany dia maneho ara-tandindona fa ny fitsapana ara-paminaniana farany izay asehon'i Daniela sy ireo olo-mendrika telo dia mikasika an'i Babylona, satria i Nebokadnezara no mpanjaka, ary izany, ao amin'ny Isaia toko faha fito, andininy faha valo sy

sivy, dia mametraka mpanjaka, renivohitry ny firenena iray, ary “loha” ho tandindona azo ifandimbiasana. Ny “loha” dia misolo tena ny lohan’i Babylona Maoderina amin’ny andro farany. Izany “loha” izany amin’ny andro farany dia ilay vehivavy janga ao amin’ny Apokalypsy fito ambin’ny folo, izay voasoratra eo amin’ny handriny hoe: “ZAVA-MIAFINA, BABYLONA LEHIBE, RENIN’NY MPIJANGAJANGA SY NY FAHALOTOANA ETO AN-TANY.”

Ang huling propetikong pagsubok ng isandaan at apatnapu’t apat na libo ay kaugnay ng tama o maling pagkaunawa sa “ulo” ng makabagong Babilonia sa mga huling araw. Kalakip din ng kanilang huling pagsubok ang pagkaunawa na ang makabagong Babilonia at ang Makabagong Roma ay mga simbolong maaaring pagpalitin, at samakatuwid ang “ulo” ng makabagong Babilonia ay siya ring “ulo” sa alinmang hanay, sapagkat sila’y mga simbolong maaaring pagpalitin.

“Izao tontolo izao dia feno tafio-drivotra sy ady ary fifandirana. Kanefa eo ambanin’ny loha iray—dia ny fahefana papaly—ny vahoaka dia hiray mba hanohitra an’Andriamanitra amin’ny alalan’ny tenan’ireo vavolombelony.” Testimonies, volume 7, 182.

I Daniela sy ireo telo lahy mendrika dia manambara fa ny fitsapana ara-paminaniana farany—fa fitsapana miorina amin’ny faminaniana hatrany izany—dia fitsapana momba an’i Roma, satria ny loha amin’ny andro farany dia ny fahefana papa, izay asehon’i Nebokadnezzara amin’ny maha-loha voalohany an’i Babylona azy, dia izy no nanandrana manokana an’i Daniela sy ireo telo lahy mendrika. Ilay fifanandrinana asehon’i Daniela sy ireo telo lahy mendrika dia voasoritra mialoha koa ao amin’ily fifanandrinana voalohany ao amin’ny tantara fototra iorenan’ny Advantisma, araka ny aseho eo amin’ny tabilao 1843, izay notarihin’ny tanan’ny Tompo, ka tsy tokony hovaina. Ilay fifanandrinana aseho eo amin’ny tabilao 1843 dia nifototra tamin’ny famantarana an’i Antiochus Epiphanes na i Roma mpanompo sampy ho ilay hery nanorina ny fahitana ao amin’ny andininy faha-14 ao amin’ny Daniela toko faha-11.

Ao amin’ny tantaran’ny andro farany, ny iray hetsy sy efatra arivo amby efatra alina dia hosedrainsa amin’ny fahazoany ny faminaniana. Ny fahatakarana ara-paminaniana dia aorina amin’ireo andalana samihafa amin’ny faminaniana izay manohana fa ara-paminaniana ny fizahan-toetra farany. Hivoatra tsikelikely izany fizahan-toetra izany ary hahatratra ny famaranany amin’ny fisehoan’ny sokajin’olona roa mpivavaka.

Araka ny aseho ao amin’ny Daniela toko faha-roa ambin’ny folo, ny fizahan-toetra dia manomboka rehefa voaseho ny fahazavana ara-paminaniana vaovao, ary ny fitsapana voalohany amin’izany dia ny hoe hihinana ny hafatra sa handà ny hafatra. Io fitsapana io dia asehon’i Daniela hoe “voadio,” ary ny fitsapana manaraka dia nantsoin’i Daniela hoe “natao fotsy,” ary nifarana tamin’ny fitsapana fahatelo sy farany, izay aseho hoe “voazaha toetra,” ilay dingana. Ny fitsapana fahatelo sy farany no toerana izay “izahan-toetra” ireo sokajy roa, ary eo no anehoany na manana menaka izy ireo, na tsia.

Daniel toko voalohany dia mamaritra mivantana ny fitsapana farany, ary noho izany i Daniela dia manondro ilay fitsapana izay aseho ho “ny fananganana ny sarin’ny bibidia,” izay “fitsapana tsy maintsy lalovan’ny vahoakan’Andriamanitra,” na alohan’ny “hanisiana tombo-kase azy” na koa

alohan'ny “hifaranan'ny fotoam-pahasoavana” amin'ilay lalàna Alahady izay ho tonga tsy ho ela.

Ny fitsapana momba ny fomba ananganana ny sarin'ilay bibidia dia ahitana ny fitsapana ara-paminaniana momba ny fahazoana ny rafitra ara-paminanian'ny firaisana telo sosona. Ny dragona sy ilay bibidia ary ilay mpaminany sandoka dia manana rafitra ara-paminaniana voafaritra manokana, izay miorina eo ambonin'ny hamaroan'ny vavolombelona ara-paminaniana. Ny mahatakatra ny fomba iombonan'ilay firaisana telo sosona ho hery ara-paminaniana tokana amin'ny andro farany dia ny mahatakatra ny fomba ananganana ny sarin'ilay bibidia.

Ang tsotra nefa sarotra maneho ny maha-zava-dehibe ny fahatakarana ny fomba amolavolana ny sarin'ilay bibidia amin'ny andro farany dia ny fijoroana vavolombelon'i Paoly momba ilay lehilahin'ny ota ao amin'ny toko faharoa amin'ny 2 Tesaloniana. Resahin'i Paoly ny fifandraisana ara-paminaniana misy eo amin'i Roma jentilisa sy Roma papaly, ary rehefa manao izany izy, dia ambarany fa “ny fifandraisana ara-paminaniana misy eo amin'i Roma jentilisa sy Roma papaly” dia foto-kevitra iray izay mampiseho sokajy roa amin'ireo mpivavaka.

Misy vondrona iray tia ny fahamarinan'ny hoe “ny fifandraisana ara-paminaniana misy eo amin'i Roma jentilisa sy Roma papaly,” ary misy vondrona iray hafa izay tsy tia izany fahamarinana izany ka noho izany dia mandray fahadisoam-panantenana mahery. Ny fifandraisana ara-paminaniana misy eo amin'i Roma jentilisa sy Roma papaly, izay nasehon'i Paoly, dia iray monja amin'ireo andalan-teny ara-paminaniana maro izay maneho ny fifandraisan'ireo fahefana roa ireo, ary koa ny fifandraisan'ireo fahefana roa ireo amin'i Etazonia.

Roma mpanompo sampy no dragona, Roma papa no bibidia, ary i Etazonia no mpaminany sandoka. Ahaba no mpanjaka dragona amin'ny mpanjaka folo, izay nanambady an'i Jezebela, ilay vehivavy janga, izay manjaka amin'ny antokon'ny mpaminany sandoka roa sosona. Ny mpaminany lahy dia ireo mpaminanin'i Bala, ary ny mpisoron'ny ala masina kosa dia nisolo tena an'i Astarta, andriamanibavy. Miara-manondro mialoha ny mpaminany sandoka amin'ny andro farany ireo, izay manao sarin'ny bibidia, araka ny asehon'ireo mpisorona vavy sy ireo mpaminany lahy.

Ny dragona dia Ahaba, izay tandindon'ireo mpanjaka folo ao amin'ny Apokalypsy toko fahafito ambin'ny folo, ary izy no fanjakana fahafito amin'ireo fanjakana valo. Ny fanjakana fahenina dia i Etazonia, ireo mpaminany sandok'i Jezebela; ny fanjakana fahafito dia ireo mpanjaka folo, ny Firenena Mikambana, ny fahefan'ny dragona; ary ny fanjakana fahavalo, izay avy amin'ny fito, dia ilay fanjakana fahadimy izay nahazo ratra mahafaty, ka hatsangana indray ho fanjakana fahavalo sy farany, dia ilay bibidia, izay anaovan'i Etazonia, ary avy eo izao tontolo izao manontolo, sary ho azy sy avy aminy.

Ny toko voalohan'i Daniela dia manondro fitsapana ara-paminaniana farany izay mitaky fahatakarana an'i Roma araka ny isehoany ao anatin'ny Tenin'Andriamanitra. Ny 2 Tesalonianina dia manambara fa tafiditra ao anatin'ny fitsapana ara-paminaniana farany ny fahazavana mikasika ny rafitry Roma maoderina, araka ny asehon'ny fifandraisana ara-paminaniana sy ara-politika eo amin'i Roma jentilisa sy i Roma papa.

Ny toko faharoa ao amin'ny Daniela dia mampiseho fa misy zava-miafina voavaha amin'ny andro farany izay mizaha toetra ny iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo, satria i Daniela sy ireo zatovolaha telo mendrika ao amin'ny toko faharoa dia maneho ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny andro farany. Ny zava-miafina ara-paminaniana izay voavaha, ka noho izany dia mizaha toetra azy ireo, dia ny nofy miafina momba ilay sarin'ireo bibidia izay nananan'i Nebokadneзара, ka amin'izany dia maneho ny fizahan-toetra farany ho an'ilay iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo, izay, araka ny nosoratan-dRahavavy White, dia “ny fananganana ny sarin'ny bibidia.”

Ang pagsulay nga gilarawan sa ikaduhang kapitulo sa Daniel gipahimutang ilalom sa hulga sa kamatayon. Ingon nga usa ka hulagway sa kaulahiang mga adlaw, kini nagpamatuod sa gitudlo ni Pablo sa dihang iyang giila ang malig-ong paglimbong nga moabot ibabaw niadtong wala mahigugma sa kamatuoran. Sa kasaysayan ni Daniel, ang iyang pagsabot maoy nakaluwas sa mga manggialamon nga tawo sa Babilonia, apan wala nay panahon sa pagsulay human sa katapusang pagsulay sa kaulahiang mga adlaw.

Ny andalana rehetra amin'ilay fifandirana momba an'i Roma amin'ny maha-tandindona azy, izay efa nofaritantsika, dia manome vavolombelona mivantana ny amin'ilay fifandirana izay efa an-dalam-piandohana ankehitriny. Raha mbola mandroso ao anatin'ny haizina izao ny hetsika hitondrana lalàna momba ny Alahady, ny Tenin'Andriamanitra ara-paminaniana kosa no manondro ny fanatonany, na dia vitsy dia vitsy aza ny fanahy izay zanaky ny andro; ary izay tsy zanaky ny andro dia tsy mahalala noho izany fa mihalany haingana ny fasiky ny fotoam-pahasoavana. Mitranga izany ao anatin'ilay toe-javatra nolazain-dRahavavy White, izay milaza fa ho haingana ireo hetsika farany. Tamin'ny Jolay 2023, i Mikaela dia nidina mba hampitsangana ny tafiny mahery; nefa mba ho isan'izany tafika izany dia misy asa ara-paminaniana tsy maintsy tanterahina aloha, ary tanterahina eo amin'ilay tontolo ara-politika izay ananganana ny sarin'ilay bibidia.

Ny asa ara-paminaniana izay tsy maintsy tanterahina dia ahitana ny fanekena ny fiforonan'ny sarin'ny bibidia. Ny mpianatra ny faminaniana dia tsy maintsy mahafantatra, amin'ny alalan'ny zava-mitranga eo amin'ny tantara ankehitriny, fa efa miroso ny anton-javatra ara-pivavahana sy ara-politika izay mamokatra ny sarin'ny bibidia any Etazonia. Tsy maintsy mahafantatra koa ny mpianatra ny fomba iforonan'ny sarin'ny bibidia ara-paminaniana araka izay aseho ao amin'ny Tenin'Andriamanitra. Tsy maintsy mahafantatra koa izy fa raha eo am-piforonana any Etazonia ny sarin'ny bibidia, dia eo am-piforonana ao amin'ny iray hetsy sy efatra arivo sy efatra alina kosa ny endrik'Andriamanitra. Tsy maintsy mahatakatra ny fitovian'ny tantaran'ny andro farany amin'ny tantaran'ny Millerita izy, nandritra ny fivelaran'ny hafatry ny Antso Amin'ny Misasakalina teo amin'ny tantaran'izy ireo, rehefa nofohazina izy ireo hahafantatra fa tao anatin'ny fotoan'ny fiandrasana araka ny fanoharana izy ireo, ka noho izany dia izy ireo mihitsy no virijina. Ireo singa telo ireo dia anisan'ny fitsapana ara-paminaniana izay nanomboka niseho tamin'ny Jolay 2023.

“Fitsipika mifandimby” ny ady hevitra tsirairay momba an'i Roma izay niseho teo amin'ny tantaran'ny Advantista dia tantara masina izay averina amin'ny andro farany. Ny ady hevitra farany momba an'i Roma dia vokatry ny fandavan'ny olon'Andriamanitra hifoha amin'ny hafatra izay tonga tamin'ny Jolay 2023.

“Hampifohafoin’Andriamanitra ny vahoakany; raha tsy mahomby ny fomba hafa, dia hisy fitaka-pampianarana hiditra eo aminy, izay hanivana azy, ka hampisaraka ny akofa amin’ny vary. Miantso izay rehetra mino ny teniny ny Tompo mba hifoha hiala amin’ny torimaso. Efa tonga ny fahazavana sarobidy, izay mifanaraka amin’izao andro izao. Fahamarinana ara-Baiboly izany, mampiseho ny loza mananontanona antsika dieny izao. Tokony hitondra antsika hanatona fandalinana mazoto ny Soratra Masina sy fanadihadiana hentitra indrindra ny hevitra tazonintsika izany fahazavana izany. Tian’Andriamanitra ho dinihina lalina sy amim-paharetana, miaraka amin’ny vavaka sy ny fifadian-kanina, ny lafiny rehetra sy ny toerana rehetra momba ny fahamarinana. Tsy tokony hionona amin’ny fiheverana sy hevitra manjavozavo momba izay mahaforona ny fahamarinana ny mpino. Tokony hiorina mafy eo ambonin’ny tenin’Andriamanitra ny finoany, mba hahafahany, rehefa tonga ny fotoam-pitsapana ka entina eo anatrehan’ny filan-kevitra izy mba hamaly ny amin’ny finoany, manome antony ny amin’ily fanantenana ao aminy, amin’ny fahalemam-panahy sy ny fahatahorana.

“Amporisihina, amporisihina, amporisihina. Ireo lohahevitra asehontsika eo anatrehan’izao tontolo izao dia tsy maintsy ho zava-misy velona amintsika. Zava-dehibe ny tsy hamelantsika ny tenantsika hampiasa velively adihevitra izay tsy tena marina tanteraka, rehefa miaro ireo foto-pampianarana heverintsika ho andininy fototry ny finoana isika. Mety hahomby ireny amin’ny fampanginana ny mpanohitra, nefa tsy manome voninahitra ny fahamarinana izany. Tokony haneho adihevitra marina isika, izay tsy hampangina ny mpanohitra antsika ihany, fa hahazaka koa ny fandinihana akaiky indrindra sy lalina indrindra. Amin’ireo izay nanofana ny tenany ho mpandaha-teny amin’ny adihevitra dia misy loza lehibe sao tsy hitondra ny tenin’Andriamanitra amim-pahamarinana sy tsy mitanila izy. Rehefa miatrika mpanohitra dia tokony ho ezaka mafy sy amin-kitsim-po ataontsika ny maneho ireo lohahevitra amin’ny fomba hahatonga fandresen-dahatra ao an-tsainy, fa tsy hitady fotsiny ny hanamafy toky ny mpino.”

“Na inona na inona fandrosoan’ny sain’ny olombelona, aoka izy tsy hieritreritra na dia vetivety aza fa tsy ilaina ny fikarohana lalina sy mitohy ao amin’ny Soratra Masina mba hahazoana fahazavana lehibe kokoa. Isika amin’ny maha-vahoaka antsika dia voaantso tsirairay ho mpianatry ny faminaniana. Tsy maintsy miambina amin’ny fahazotoana lalina isika mba hahafahantsika mamantatra izay taratry ny fahazavana rehetra hasehon’Andriamanitra amintsika. Tokony horaisintsika ny fiseho voalohan’ny fahamarinana; ary amin’ny alalan’ny fianarana atao amim-bavaka no ahazoana fahazavana mazava kokoa, izay azo aseho eo anatrehan’ny hafa.” Testimonies, Boky faha-5, 708.

Ny Protestanta tamin’ny andron’i Miller dia nandà tsy hotarihin’ny fitsipiky ny fitsipi-pitenenana, ary nisafidy ny tsy hiraharaha ny teny hoe “koa” ao amin’ny andininy faha-efatra ambin’ny folo, izay, araka ny fitsipi-pitenenana, no mamaritra fa “ny jiolahin’ny firenenao” dia naneho hery vaovao nampidirina tao amin’ny fizotry ny zava-nitranga izay nasehon’ireo andininy misy ilay andininy faha-efatra ambin’ny folo. Nanao izany zavatra izany ihany koa i Uriah Smith raha tsy noraharahainy ny porofo ara-pitsipi-pitenenana izay manaporofa fa ny mpanjakan’ny avaratra ao amin’ny andininy faha-enina amby telopolo, ary tatỳ aoriana ao amin’ny andininy faha-efapolo, dia tsy maintsy ilay mpanjakan’ny avaratra ihany izay efa foto-kevitra hatramin’ny andininy

faha-iray amby telopolo.

Ankehitriny ireo izay mampianatra fa i Etazonia no “mpandroba” dia mampiasa andalan-teny iray avy amin’i Rahavavy White izay manondro ny fahefan’ny papa sy i Etazonia ho hery roa lehibe indrindra mpanenjika amin’ny andro farany, ary manodinkodina ny fitsipiky ny fehezanteny mba hanohanana ny filazana fa ny tondroin’ny hoe “tontolo taloha” izay ampiasain’i Rahavavy White hamaritana an’i Eoropa dia tena manambara tantara lasa. Ny firafitry ny fehezanteny ao amin’ily andalan-teny dia manaporofa fa diso izany fiheverana izany, ary ny fomba ampiasan’i Rahavavy White ny hoe “tontolo taloha” ao amin’ily andalan-teny dia mifanaraka amin’ny fomba ampiasany izany any amin’ny toerana hafa ao amin’ny asa sorany. Rehefa manao izany izy dia mifanaraka koa amin’ireo mpahay tantara izay mampiasa ny fiteny hoe “tontolo taloha” mifandraika amin’ny “tontolo vaovao” mba hanavahana an’i Eoropa sy ireo Amerika.

“Ny Romanisma ao amin’ny Tontolo Taloha sy ny Protestantisma mpiodivir-dalana ao amin’ny Tontolo Vaovao dia hanaraka lalana mitovy amin’izany amin’ireo izay manome voninahitra ny didy rehetra avy amin’Andriamanitra.” *The Great Controversy*, 615.

Ara-pitsipi-pitenen’ny fomba fanoratra, ny fitenenana hoe “hanenjika” dia manondro fa ireo hery roa samy asehon’ny “tontolo taloha” sy ny “tontolo vaovao” dia samy “manenjika” ny fanenjehana ny olon’Andriamanitra amin’ny andro farany; ary misy tsy fahatomombanana ara-pitsipi-pitenenana ny filazana fa io fehezanteny io dia manondro ny “tontolo taloha” ho tantara lasa, ary ny “vaovao” ho ny andro farany. Araka ny hoe “andalana manaraka andalana”, ireo fifandirana tranainy rehetra momba an’i Roma dia mampahafantatra ny mpianatry ny faminania momba ny andro farany fa, rehefa fohazina amin’ny fitsapana ny sarin’ny bibidia izy ireo, dia ho tafiditra ao anatin’izany ny toe-javatra iray izay hisehoan’ny famantarana marina ireo mpandroba ny olonao. Ny fahatakarana marina ny amin’ireo “mpandroba” dia voapetraka eo amin’ny tabilao pioniera 1843, ary noho izany dia fahamarinana fototra izany, izay nohamafisin’ny fahefan’ny Fanahin’ny Faminania. Izany dia manondro fa rehefa mifoha amin’ny fitsapana farany azy ireo ny mpianatry ny faminania, ny lohahevitra momba ireo “mpandroba” dia haneho koa ny fanafihana farany atao amin’ireo fahamarinana fototra sy amin’ny Fanahin’ny Faminania.

Hohamafisintsika ao amin’ny lahatsoratra manaraka ireo hevitra ireo.